

## PULJSKA PREZIMENA PREMA POPISIMA KRIZMANIKA IZ 1825. GODINE

Slaven BERTOŠA, Pula

*Na temelju analize arhivske građe Državnog arhiva u Pazinu – četiri popisa krizmanika iz listopada 1825. – autor raspravlja o prezimenima koja se u njima spominju. Ukupno je zabilježeno 20 mjesta i područja. Osim Pule upisani su doseljenici iz četrnaest sela u njezinoj okolici (Fažane, Galižane, Jadreška, Ližnjana, Marčane, Medulina, Pomer, Premanture, Šikića, Šišana, Škatara, Štinjana, Valture i Vodnjana) te Rovinja, Vižinade, Novaka, Lovrana i talijanske pokrajine Karnije.*

KLJUČNE RIJEČI: Istra, Pula, povijest demografije, prezimena, povijest XIX. stoljeća

### I. O popisima krizmanika iz 1825.

Na prezimenima zabilježenim u arhivskoj građi koja se odnosi na pojedina naselja u Istri (u ovom slučaju na Pulu) mogu se vjerodostojno proučavati društvene i etničke promjene koje su se zbivale u razdoblju od 17. do 19. stoljeća.

Između ostaloga, zanimljiva su četiri popisa krizmanika iz 1825.,<sup>1</sup> u kojima su zabilježena mnoga prezimena vezana za mjesta, uglavnom u južnoj Istri, a samo nekoliko i izvan nje. Upisi su bilježeni talijanskim jezikom i uglavnom su dobro očuvani, a samo su na nekoliko mjesta slabije čitljivi. Obrede je obavio posljednji novigradski biskup Teodoro Loredan Balbi.

Taj znameniti član krčke plemićke obitelji rodio se 1745. u Krku. Svećenikom je postao 1768., a 1795. diplomirao je teologiju na Sveučilištu u Padovi. Prije imenovanja za novigradskog biskupa 1795. bio je kanonik u Puli, pa ga spominju i tamošnje matične knjige.<sup>2</sup> Francuske su ga vlasti nakon sudskog procesa 1809. dale odvesti u Veneciju, gdje su ga držale u zatočeništvu deset mjeseci. Nakon Bečkog kongresa, kao jedini biskup koji je živio u Istri, trebao je obaviti kanonske pohode u Porečkoj i Puljskoj biskupiji. Postu-

<sup>1</sup> DRŽAVNI ARHIV U PAZINU (dalje: DAP), *Elenco Cresimati* (dalje: EC), 245, 3. listopada 1825.; 4. listopada 1825.; 5. listopada 1825.; 6. listopada 1825.

<sup>2</sup> Od 1765. do 1793. Balbi je u njima ubilježen kao nobil, opat, kanonik i skolastik. Usp. Slaven BERTOŠA, *Život i smrt u Puli. Starosjeditelji i doseljenici od XVII. do XIX. stoljeća*, Pazin, 2002., str. 428, 455, 473.

pivši sukladno želji austrijske vlasti da se smanji broj dijeceza, papa Lav XII. bulom od 5. srpnja 1828. odlučio je ukinuti tisućljetnu Novigradsku biskupiju, uz napomenu da se njezino područje može pripojiti Tršćanskoj biskupiji tek nakon Balbijeve smrti. Posljednji novigradski biskup umro je 23. svibnja 1831., a pokopan je u crkvi sv. Agate. Godine 1852. njegov je nasljednik Luigi de Rin odlučio prenijeti posmrtnu ostatku u biskupsku grobnicu u novigradskoj katedrali.<sup>3</sup>

Došljaci u Pulu i Puljstinu slijedili su sudbinu i ostalih etničkih skupina naseljenih u tom kraju. Smješteni u području dvaju dominantnih kulturnih krugova – hrvatskog (čakavskog, ikavskog) i talijanskog (venetskog) – doživljavali su česte međusobne interakcije i prijelaze iz jednoga kulturnog kruga u drugi. Zato u dokumentima kao Hrvate prepoznajemo osobe s prezimenima talijanskog podrijetla (venetske, furlanske i karnijske provenijencije), a kao Talijane one s prezimenima hrvatskog podrijetla. Ta je pojava ovisila o poistovjećivanju s kulturnim krugom, a također i o preuzimanju kulturnih odrednica dominantne skupine u životnoj sredini. Ona je vrlo uočljiva na primjeru Pule i okolnih sela. U svakom slučaju, važno je upozoriti da se oblik prezimena ne može uvijek poistovjetiti s etničkom pripadnošću, ali je gotovo uvijek siguran znak o izvornom etničkom podrijetlu, odnosno provenijenciji osobe.<sup>4</sup>

Kod izravnih doseljenika uvijek je bio upisan naziv mjesta iz kojeg su potekli. No već u slučajevima njihovih prvih potomaka, a zatim i kasnijih nasljednika, provenijencija se više ne spominje, podatci o njoj postupno se gube i njezin jedini pokazatelj ostaje samo prezime.

Pokatkad nije bilo lako precizno utvrditi odakle je neki doseljenik stigao. Osim toga, nije rijedak slučaj da se za iste doseljenike bilježilo različito mjesto provenijencije, i to kao vjerojatna etapa u njihovu višestrukom seljenju. Podatak o mjestu iz kojeg se netko doselio, svećenik je u župne knjige unosio prema kazivanju upisanika, odnosno po vlastitom sjećanju, pa zato nije čudno da su se nerijetko potkradale nedosljednosti u podatcima.

Zanimljivi su podatci o doseljenicima iz talijanske pokrajine Furlanije, kao i onima iz njezina sjeverozapadnog dijela – Karnije (dijalektalno nazvani *Krnjeli*) – koji su – između ostaloga – prepoznatljiviji po prezimenima sa svršetkom na -is, -as, -os, -es: tako su u analiziranim popisima krizmanika zabilježena prezimena, De Prato, Fabris, Fedel, Furlan, Gelmis, Misdaris, Petris, Prencis i Rovis. Treba spomenuti da je kao oznaka podrijetla *Krnjel* (*Cargnel*) vrlo često bio nadimak uz prezime.

Župne matice grada Pule od 17. do 19. stoljeća dokumentirano svjedoče o sve većem broju hrvatskih prezimena među doseljenicima i starosjediocima u gradu.<sup>5</sup>

<sup>3</sup> Francesco BABUDRI, »Ruolo cronologico dei vescovi di Cittanova d'Istria«, *Archeografo Triestino*, vol. VI, ser. III, Trieste, 1911., str. 125-126; Luigi PARENTIN, *Cittanova d'Istria*, Collana Studi istriani del Centro culturale »Gian Rinaldo Carli«, Trieste, 1974., str. 358. i Ivan GRAH, »Izvjestaji novigradskih biskupa Svetoj Stolici (1588-1808)«, *Croatica christiana periodica*, br. 17, Zagreb, 1986., str. 145-147. O novigradskim crkvama usp. *Crkva u Istri: osobe, mjesta i drugi podaci porečke i pulske biskupije (stanje 1. siječnja 1991.)* (uredili Marijan BARTOLIĆ i Ivan GRAH), II., popunjeno izdanje, Pazin, 1991., str. 97-99.

<sup>4</sup> Usp. Marino BONIFACIO, *Cognomi dell'Istria. Storia e dialetti, con speciale riguardo a Rovigno e Pirano*, Trieste, 1997.

<sup>5</sup> Slaven BERTOŠA, »Život i smrt u Puli«, *nav. dj.*, str. 199.

Od karakterističnih načina zapisivanja u izvorima uočava se da se isto prezime često bilježilo u više varijanata (različitih oblika pisanja), primjerice<sup>6</sup>:

Brunjak – *Brugnac* i *Brugnach*  
 Carrara – *Carara*  
 Deghenghi – *De Ghenghi* ili *de Ghenghi*  
 Del Caro – *Del Carro*  
 Fragiaco – *Fraggiacomo*  
 Garbin – *Gerbin*  
 Grakalić – *Graccalich* i *Gracalich*  
 Jadrešić (*Giadressich*) – Jadrošić (*Giadrossich*)  
 Jadreško – *Giadresco* i *Jadresco*  
 Leonardelli – *Leonardel* ili *Lonardel*  
 Mattichio – *Matichio*  
 Mezulić – *Mezzolich* i *Mezolich*  
 Pelizzer – *Pelisser*  
 Pozzo – *Posso*  
 Premate – *Prematte*  
 Radošević – *Radossevich* i *Radossovich*  
 Scabozzi – *Scabossi*  
 Smareglia – *Smarelia*  
 Zancanar – *Sancanar*.

## II. Abecedni popis prezimena

Riječ je o prezimenima koja su i danas česta na širem puljskom području.<sup>7</sup> U popisu koji slijedi ona su podijeljena po naseljima i po broju prezimena iz pojedinih mjesta, a zabilježena su onako kako su navedena u izvorniku.<sup>8</sup> Ovim se prilogom daje doprinos dosadašnjim proučavanjima etničkog sastava Puljštine i dopunjuje se već objelodanjena antroponimijska građa.<sup>9</sup>

<sup>6</sup> DAP, EC, 245, 3. listopada 1825.; 4. listopada 1825.; 5. listopada 1825.; 6. listopada 1825.

<sup>7</sup> O tome usp.: *Prezimana i naselja u Istri* (priredili Josip BRATULIĆ i Petar ŠIMUNOVIĆ), knj. 2., Pula-Rijeka, 1985., str. 191-289; knj. 3., Pula-Rijeka, 1986., kazala.

<sup>8</sup> DAP, EC, 245, 3. listopada 1825.; 4. listopada 1825.; 5. listopada 1825.; 6. listopada 1825.

<sup>9</sup> Camillo DE FRANCESCHI, »La popolazione di Pola nel secolo XV e nei seguenti«, *Archeografo Triestino*, vol. III, ser. III, Trieste, 1907., str. 221-315; Miroslav BERTOŠA, »Etnička struktura Pule od 1613. do 1797. s posebnim osvrtom na smjer doseljivanja njezina stanovništva«, *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, sv. XV., Rijeka, 1970., str. 51-130 (I. dio), sv. XVI., Rijeka, 1971., str. 51-89 (II. dio); ISTI, »Valle d'Istria durante la dominazione veneziana con speciale riguardo alla struttura economica ed etnica del Castello e del suo territorio«, *Atti del Centro di Ricerche Storiche di Rovigno*, vol. III., Rovigno-Trieste, 1972., str. 57-207; ISTI, *Istria: Doba Venecije (XVI.-XVIII. stoljeće)*, Pula, 1995., 2., prerađeno i dopunjeno izdanje, passim; Slaven BERTOŠA, »Etnička struktura Pule i njezinih sela u prvoj polovici XVII. stoljeća«, *Vjesnik Istarskog arhiva*, sv. 6-7 (1996.-1997.), Pazin, 2001., str. 253-296.

• **Pula (Pola) – 57 prezimena**

Adamo  
Artusi  
Bendorić (Bendorichio)  
Bianchi  
Biasiol  
Bigolo  
Bolković (Bolcovich)  
Bonassin  
Bradamante  
Brunjak (Brugnac)  
Carrara / Carara  
De Caneva  
De Ghenghi  
De Marchi  
De Prato  
De Vescovi  
Del Zotto  
Demori  
Dobrović (Dobrovich)  
Dovolić (Dovolich)  
Fabretto  
Fabrio  
Fornasar  
Fraggiacomo / Fraggiacomo  
Gambel  
Grubiša (Grubissa)  
Krbavčić (Carbovichio)  
Kujica (Cuizza)  
Lombardo  
Macerotto  
Magno  
Martinović (Martinovich)  
Mihaljević (Micalovich)  
Passin  
Pelizzer / Pelisser  
Peršić (Persich)  
Petener  
Petrović (Petrovich)  
Piamonte  
Pozzo / Poso

Prencis  
Razzo  
Samassa  
Sbisà  
Sepetić (Sepetich)  
Simšić (Simsich)  
Skoko (Scocco)  
Smareglia / Smarelia  
Sponza  
Tamaro  
Tomasini  
Toso  
Venier  
Vio  
Zancanar / Sancanar  
Zanetti  
Zvanović (Suanovich)

• **Galižana (*Galesano*) – 40 prezimena**

Biasiol  
Bladenić (Bladenich)  
Boletin  
Brešić (Bressich)  
Brozić (Brossich)  
Capolicchio  
Carbonio  
De Flora  
De Ghenghi / Deghenghi / de Ghenghi  
De Petre  
De Toffi  
De Vido  
Del Caro / Del Carro  
Del Moro  
Demori  
Dobrović (Dobrovich)  
Dragešić (Dragesich)  
Durin  
Fabris  
Furlani  
Grisina  
Jadrešić (Giadressich) / Jadrošić (Giadrossich)

Joachina  
Jurković (Jurcovich)  
Kosić (Cossich)  
Kostešić (Costessich)  
Leonardel / Lonardel / Leonardelli  
Lucchetto  
Matichio / Mattichio  
Medelin  
Moscarda  
Rota  
Simonel  
Tartichio  
Tesser  
Valenta  
Valente  
Vidotto  
Zanetti  
Zulian

• **Premantura (*Promontore*) – 28 prezimena**

Bogetić (Boghetich)  
Brunjak (Brugnac / Brugnach)  
Buić (Buich)  
Civitico  
Crnobori (Cernobori)  
De Franceschi  
Iveša (Ivessa)  
Jurasin (Jurassin)  
Jurlina  
Kapuralin (Caporalin)  
Matenzo  
Matichio  
Maurović (Maurovich)  
Mezulić (Mezzolich / Mezolich)  
Mienzo  
Mihovilović (Micovilovich)  
Mišković (Miscovich)  
Pavić (Pavich)  
Periša (Perissa)  
Premate (Premate / Prematte)  
Raić (Raich)

Rakić (Racchich)  
Rosanda (Rossanda)  
Sansa  
Skoko (Scocco)  
Slipšević (Slipsevich)  
Širola (Sirola)  
Učeta (Uccetta)

• **Medulin (*Medolino*) – 17 prezimena**

Cukon (Zuccon)  
De Marin  
Garbin  
Gasparin  
Grakalić (Gracalich / Graccalich)  
Jukopila (Giucopilla)  
Kirac (Chiras)  
Lavrić (Lavrich)  
Lazarić (Lazzarich)  
Lorencin (Lorenzin)  
Marinović (Marinovich)  
Mihaljević (Micalovich)  
Misdaris  
Privrat  
Radošević (Radossevich / Radossovich)  
Rakić (Rachich)  
Vojnić (Voinich / Vognich)

• **Ližnjan (*Lisignano*) – 16 prezimena**

Bubić (Bubich)  
Buić (Buich)  
Bujasić (Bujasich)  
Fedel  
Garbin / Gerbin  
Jukopila (Giucopilla)  
Klunić (Clunich)  
Kostešić (Costessich)  
Milošović (Millosovich)  
Misdaris  
Mokorić (Mocorich)  
Perković (Percovich)

Ravenić (Ravenich) (?)  
Šebelić (Sebelich)  
Škifić (Schifich)  
Vojnić (Voinich, Vognich)

• **Šišan (*Sissano*) – 12 prezimena**

Božišković (Bosiscovich)  
Folo (Follo)  
Jadreško (Giadresco / Jadresco)  
Juršić (Jursich)  
Kostešić (Costessich)  
Manzin  
Milošović (Millosovich)  
Peteh (Petech)  
Radolović (Radolovich)  
Slavišić (Slavissich)  
Tromba  
Vitasović (Vitassovich)

• **Fažana (*Fasana*) – 11 prezimena**

Bigollo  
Chersin  
De Franceschi  
De Vescovi  
Fabretto  
Gelme  
Scabozzi / Scabossi  
Scorso  
Sorbola  
Tamborin  
Villan

• **Vodnjan (*Dignano*) – 10 prezimena**

Bagozzi  
Belci  
Civitico  
Cukorić (Zuccorich)  
Della Zonca  
Fioranti  
Korenić (Correnich)

Kužinić (Cusinich)  
Marinuzzo  
Starković (Starcovich)

• **Pomer – 5 prezimena**

Cukon (Zucon)  
Jukopila (Giucopilla)  
Klarić (Clarich)  
Mihovilović (Micovilovich)  
Rubinić (Rubinich)

• **Valtura (*Altura*) – 2 prezimena**

Sladonja (Sladogna)  
Ušić (Usich, Uxich)

• **Jadreški (*Giadreschi*) – 1 prezime**

Jadreško (Giadresco)

• **Karnija (*Carnia*) – 1 prezime**

Rais

• **Lovran (*Lovrana*) – 1 prezime**

Rošković (Roschovich)

• **Marčana (*Marzana*) – 1 prezime**

Šain (Sain)

• **Novaki (*Novaco*)<sup>10</sup> – 1 prezime**

Buršić (Bursich)

• **Rovinj (*Rovigno*) – 1 prezime**

Sponza

• **Šikići (*Sichich, Sichichi*) – 1 prezime**

Šikić (Sichich)

---

<sup>10</sup> Vjerojatno Motovunski Novaki ili Pazinski Novaki. Budući da je 1797. Istra prestala biti podijeljena između Venecije i Austrije, nije više bilo potrebe navesti na čijem se području neko mjesto nalazi.

• **Škatari (*Scattaro*) – 1 prezime**

Škatar (Scattar / Scattaro)

• **Štinjan (*Stignano*) – 1 prezime**

Licari

• **Vižinada (*Visinada*) – 1 prezime**

Zuliani

### III. Zaključak

Zaključujući ovaj prilog o prezimenima Puljštine godine 1825., potrebno je sažeto prikazati njihov ukupan broj po mjestima u spomenutim vrelima:

Mjesto	Broj zabilježenih prezimena
Pula	57
Galižana	40
Premantura	28
Medulin	17
Ližnjan	16
Šišan	12
Fažana	11
Vodnjan	10
Pomer	5
Valtura	2
Jadreški	1
Karnija	1
Lovran	1
Marčana	1
Novaki	1
Rovinj	1
Šikići	1
Škatari	1
Štinjan	1
Vižinada	1

Po čistoći se posebice mogu izdvojiti prezimena koja su i danas karakteristična za određena mjesta: Capolicchio, Detoffi, Deghenghi, Demori, Leonardelli i Tarticchio u GALIŽANI; Jukopila, Klunić, Kostešić, Mokorić, Perković i Vojnić u LIŽNJANU; Demarin, Grakalić, Kirac, Lorencin, Marinović i Radošević u MEDULINU; Crnobori, Iveša, Mezulić, Mihovilović, Pavić, Periša, Premate, Rakić, Rosanda i Skoko u PREMANTURI, te Sladonja i Ušić u VALTURI. No areali prostiranja pojedinih prezimena danas su svakako puno širi.

*Summary**SURNAMES IN PULA ACCORDING TO THE RECORDS OF CONFIRMATIONS  
FROM THE YEAR 1825*

*On the basis of the analysis of the records of confirmations from the year 1825 author discusses surnames that are mentioned in the records. People that are mentioned came from 20 different places: beside Pula, Rovinj, Vižinada, Novaci and Lovran, records are mentioning immigrants from 14 villages, as well as some that came from Italian province of Carnia. Author suggests that the surname cannot always indicate ethnical background but surely can show provenance of the person. Immigrants are always noted in these books together with the place of their origin, but in the cases of their children these data often can be omitted and then only their surname can suggest their origin. Parochial records of Pula from the period between the seventeenth and nineteenth century witness that the Croatian population gradually became predominant.*

*It is important to stress that in these records one surname can be noted in a several variations. According to the occurrence some of the surnames were more common e.g.: Capolicchio, Detoffi, Deghenghi, Demori, Leonardelli and Tarticchio in Galizana; Jukopila, Klunić, Kostešić, Mokorić, Perković and Vojnić in Ližnjan; Demarin, Grakalić, Kirac, Lorencin, Marinović and Radošević in Medulin; Crnobori, Iveša, Mezulić, Mihovilović, Pavić, Periša, Premate, Rakić, Rosanda and Skoko in Premantura; Sladonja and Ušić in Valtura. This article is a contribution to the investigation of the demographical picture of the region of Pula.*

**KEY WORDS:** *Istria, Pula, history of demography, family names, history of the nineteenth century*